

Zondag 8 augustus 1915

Bezoek aan de bloemenmarkt. Mijn tuinman is in gelukkige stemming. Denk eens: deze week heeft hij voor meer dan honderd frank bloemen en planten verkocht aan de Duitschers. Alles om op te zenden naar de vuurlijn tot het versieren der graven van de gesneuvelden. Dooden, altijd van weerskanten dooden en dan bloemen op de rustplaatsen gezet...

Afdwaling van het vernuft. Spotternij. Het vroeger postbureel is tot lazaret ingericht: veel menschen staan te kijken naar een tuig dat voor den ingang op dragers schijnt te wachten: het rust op een berrie, het is breeder en langer dan een kist maar gelijkt er op. Een bruin zeildoek ligt er tot aan een der uiteinden over, waar een opening is half met latjes bedekt.

"Wat is dat voor een ding?" vraag ik dwaselijk aan een heer, want het ware wel te raden geweest.

"Ziet ge niet, dat het een draagbaar is? Kijk daar komt een hand te voorschijn onder 't luchtgat, daar ligt een gekwetste in," zegt hij.

Inderdaad ter hoogte van het aangezicht beweegt een hand, bloedloos als van een lijk, een hand die misschien tranen of zweet afwrijft.

De omstanders blijven kijken.

Een soldaat komt haastig uit de open poort gestapt en neemt een handvat, de soldaat, die bij de berrie de wacht hield, grijpt het ander en getweeën heel, heel traag en voorzichtig, zooals men doet met iets broos en breekbaars van hooge waarde, trekken ze binnen in het gebouw.

Onderweg ontmoeting van een dame, die zaterdag den namiddag bij mij doorbracht en om acht uur vertrok.

Wat heeft ze niet al te vertellen over haar omzwerven, een echt reisje van Pieter Spaa: voor het paleis van Justice hield de tram, waarin ze zat, stil. Tal van pleegzusters liepen ijlings voorbij, tuilen en bloemschoven torsend, muziektonen kwamen overgewaaid.

"Wat gebeurt er?" vroegen inzittenden aan den geldinzamelaar.

"Feestviering op den Kouter, omdat Varsovie gepakt is." "Wat heeft het verkeer daarmee te maken?"

"De Trams mogen over den Kouter niet meer voorbij. Hij is met steekdraad afgespannen. Voetgangers mogen evenmin."

"Voor hoelang niet?"

"Voor zoolang als het de Duitschers belieft."

De dame is oud, loopt moeielijk. Ze moet aansluiting hebben en wacht ...

Ze wacht een uur dan geeft ze 't op, stapt uit en maakt een omweg tot aan de nieuwe standplaats. Geen trams meer. En te voet, minstens een half uur ver, komt ze thuis, waar allen over dat laat uitblijven, kommervol achter haar op zoek meenen te gaan.

Een verordening staat nu aangeplakt, waarbij er alle rijtuigverkeer van civielen verboden wordt. Wie tegen dit verbod handelt, zal een straf oploopen van 500 mark of in overeenstemming daarmee met gevangenis.

Virginie LOVELING (« *In oorlogsnood* »)